

Yttrande

Dnr 18KS505-3
2019-05-02

Kommunstyrelsen

Filip Henriksen
Telefon 026-17 84 50
filip.henriksen@gavle.se

Yttrande - Översyn av avgifter inom Omvårdnad Gävle

Beskrivning av ärendet

Omvårdnadsnämnden beslutade den 22 november 2018 (§ 148, dnr 18ON250) att föreslå fullmäktige införa avgift för mat vid helinackordering enligt gällande taxa för ungdomar som fyllt 19 år. En förutsättning är att personen uppbär aktivitetsersättning och bor i bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt LSS.

Yttrande

Enligt 2 kap. 5 § 1 men. kommunallagen får kommunen ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. En förutsättning enligt 6 § är att avgiften inte är högre än vad som motsvarar kostnaderna för tjänsten eller nyttigheten (självkostnadsprincipen). För tjänster och nyttigheter som kommunen enligt lag eller annan författning är skyldig att tillhandahålla måste det emellertid finnas författningsstöd för att ta ut en sådan avgift.

Normalt sett är det fullmäktige som beslutar om avgiftstaxor eller om grunderna för avgiftssättningen. Fullmäktige kan i viss mån delegera denna beslutanderätt till nämnderna. En förutsättning är dock att det gäller avgifter som saknar kommunalekonomisk betydelse och det inte på grund av andra omständigheter inte är av principiell vikt att fullmäktige beslutar i ärendet (Jfr 5 kap. 1 § KL).

När det gäller avgifter för insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) gäller, enligt 19 § LSS, att skäliga avgifter för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter får tas ut av dem som har hel allmän ålderspension, hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning eller annan inkomst av motsvarande storlek. Avgiften tas ut enligt de grunder som kommunen bestämmer och får inte överstiga kommunens självkostnader. Det ankommer på kommunen att se till att den enskilde får behålla tillräckliga medel för sina personliga behov.

Frågan om en kommun får ta ut avgifter för måltider nämns inte i 19 § LSS. Enligt lagrummets ordalydelse får en skälig avgift endast avse bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Frågan har, på olika sätt, berörts

av domstol (se exempelvis *HFD 2012 ref. 36*, *HFD 2015 ref. 43* och *Förvaltningsrätten i Göteborg mål nr. 12641-13*) och behandlats i förarbeten.¹

I propositionen till LSS uttalades bland annat att ”en viktig handikappolitisk princip är att människor inte ska ha merkostnader på grund av funktionshinder”.² Regeringen menade att det var angeläget att omfattande stödbehov på grund av funktionshinder inte skulle medföra en längre levnadsstandard än för den som gäller för personer som inte har motsvarande behov. Utgångspunkten bör därför vara att stöd och service ska vara avgiftsfri men att avgift för måltid som serveras i anslutning till en insats däremot bör kunna tas ut. Denna avgift ska vara skälig och inte överstiga kommunens självkostnad.³

Enligt uppgift från Valfärd Gävle räknas matkostnaden ut på samma sätt som vid annan helinackordering: 76,5 % av prisbasbeloppet dividerat med 12. När det gäller kravet på att den som fyllt 19 år avses och uppbär aktivitetsersättning avses hel aktivitetsersättning.

Sammanfattning

Det finns inget som juridiskt hindrar att avgift införs för mat vid helinackordering enligt gällande taxa, om personen fyllt 19 år och uppbär hel aktivitetsersättning och som bor i bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt LSS.

Filip Henriksen
Jurist/Utredare
Administrativa avdelningen

¹ I *HFD 2015 ref 43* berörde frågan flyktigt i anledning av beslut om föregående enligt 27 f § LSS, *HFD 2012 ref 36* gällde processramen i förvaltningsprocessen (s.k. reformatio in melius) och *Förvaltningsrätten i Göteborg (mål nr. 12641-13)* gällde laglighetsprövning av ett debiteringsbeslut. Inget av rättsfallen har dock prövat frågan de jure men har belysts under processens gång.

² Prop. 1992/93:159 s. 99

³ A. prop. s. 100.